

POLVIJÄRVI

VUOSI 2023

POLVIJÄRVEN KUNNAN
VARHAISKASVATUKSEN

TASA-ARVO SUUNNITELMA

1.6.2023 alkaen varhaiskasvatusta velvoittaa toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) ja yhdenvertaisuuslaki (1325/2014).

TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS VARHAISKASVATUKSESSA

Varhaiskasvatuksessa **tasa-arvo** tarkoittaa sitä, että kiinnitetään huomiota siihen, että sukupuoli ei aseta lapsia tai aikuisia eriarvoiseen asemaan varhaiskasvatuksen arjessa.

Varhaiskasvatuksessa **yhdenvertaisuus** tarkoittaa sitä, että kiinnitetään huomiota siihen, että ihmisten eri ominaisuudet, kuten ihonväri, uskonto tai terveydentila, eivät aseta lapsia tai aikuisia eriarvoiseen asemaan.

Sekä tasa-arvo että yhdenvertaisuus ovat perusoikeuksia ja tarkoittavat samaa asiaa: syrjimättömyyttä ja tasavertaisia mahdollisuuksia ihmisen eri ominaisuuksista huolimatta.

TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS POLVIJÄRVEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMASSA

Varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu, että lasten, henkilöstön ja huoltajien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä arvostetaan. Tämä edellyttää osallisuutta edistävien toimintatapojen sekä rakenteiden tietoista kehittämistä.

Polvijärven varhaiskasvatuksessa on yhteisesti sovittu, että:

- Suhtaudumme arvostavasti ja kunnioittavasti lasten ja henkilöstön erilaisiin näkemyksiin, kokemuksiin ja mielipiteisiin.
- Rohkaisemme lapsia tekemään omia aloitteita ja valintoja.
- Vahvistamme lasten osallisuutta sensitiivisellä kohtaamisella ja myönteisillä kokemuksilla näkyväksi ja kuuluvaksi tulemisesta.
- Keskustelemme yhdenvertaisuutta ja tasa- arvoisuutta koskevista asenteista. · Tiedostamme, että vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit, sekä stereotyyppisten oletusten mukainen toimiminen, välittyvät lapselle.
- Rohkaisemme lapsia tekemään valintoja ilman sukupuoleen liittyviä rooleja ja ennakkoodotuksia.
- Toimimme sukupuolisensitiivisesti kaikissa tilanteissa.

TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS POLVIJÄRVEN VARHAISKASVATUKSESSA VUONNA 2023

Polvijärven varhaiskasvatus on sitoutunut tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen ja jatkuvaan kehittämiseen. Meillä syli on avoinna jokaiselle lapselle ja kannustamme ja lohdutamme kaikkia lapsia tasapuolisesti. Pedagogiset toimintatapamme ovat monipuolisia ja tuemme jokaisen lapsen yksilöllistä kasvua ja kehitystä.

Olemme ylpeitä siitä, että arvopohjamme perustuu yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen toiminnan päälle.

TOIMENPITEET JA TAVOITTEET VUODELLE 2023

Vuoden 2023 loppuvuoden aikana kartoitamme henkilöstön oppimistarpeet tasa-arvo ja yhdenvertaisuuskysymyksistä ja teemme sen pohjalta kouluttautumissuunnitelman. Koulutukset voivat liittyä mm. sukupuoleen, etnisyyteen, sosioekonomiseen taustaan, seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin, sukupuolen ilmaisuun ja keholliseen moninaisuuteen.

Perustamme myös jokaiseen yksikköön oman tasa-arvotyöryhmän, jonka tarkoitus on miettiä erilaisia tapoja kerätä mielipiteitä niin lapsilta kuin aikuisiltakin tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyen. Työryhmä kokoaa kaiken saadun tiedon yhteen ja muodostaa niistä projekteja, jotka esittelee sovittuina ajankohtina talon palaverissa. Projektit aikataulutetaan ja niille valitaan vastuhenkilö työryhmästä. Projektille mietitään myös mittari, jolla sen onnistumista voidaan arvioida.

TASA-ARVOSUUNNITELMAN PÄIVITTÄMINEN

Päivitämme varhaiskasvatuksen tasa-arvosuunnitelmaa kerran vuodessa. Osallistamme vuoden aikana niin henkilöstöä, lapsia kuin myös heidän vanhempiaankin antamaan palautetta ja kehittämään tasa-arvon eteen tehtävää työtä. Puutumme herkästi esiin nouseviin asioihin ja kehitämme toimintaamme niiden pohjalta. Raportoimme kehitystyöstä aina seuraavan tasa-arvosuunnitelman päivityksen yhteydessä.

POHDITTAVAKSI VARHAISKASVATTAJILLE

Keskustelkaa, tehkää havaintoja ja kirjatkaa ideoita ylös liittyen oman yksikkönne tasa-arvo ja yhdenvertaisuustekoihin. Voisiko jotain tehdä toisin?

Saavatko kaikki lapset myönteistä huomiota? Kuka jää ilman huomiota? Kenelle kasaantuu negatiivinen huomio? Vaikuttaako lapsen sukupuoli, ihonväri tai kyvykkyys kehujen sisältöön?

Kuka saa äänensä kuuluviin? Miten jaatte puheenvuoroja?

Mieti sanoja, joilla voit korvata turhan tytöttelyn ja pojittelun. Esimerkiksi kaverit, muruset tai lasten nimet toimivat hyvin monessa tilanteessa!

Mieti sanoja, joilla puhut lapsista. Kun esimerkiksi puhut maahan muuttaneista lapsista, onko tarpeen korostaa, että he ovat maahan muuttaneita? Kuvaile ja tue aina toimintaa, älä taustaa.

Tartu lasten pieniinkin aloitteisiin puhua sukupuolista, ihonväreistä, vammaisuudesta ja muista normeista. Puutu lasten stereotyyppiin tai loukkaaviin kommentteihin, kuten "vaaleanpunainen on tyttöjen väri".

Kuka saa apua? Entä kuka joutuu odottamaan apua tai pärjäämään itse?

Esiintyykö varhaiskasvatuksen kuvissa suomalaisia ruskeita ihmisiä? Ihmisiä pyörätuoleissa, silmälasit päässä, hijabissa? Miehiä hoivaamassa lapsia? Naisia tekemässä fyysistä tai teknistä työtä? Eri sukupuolta olevia lapsia leikkimässä yhdessä? Eri sukupuolta olevia lapsia koristautuneita? Näkyykö sukupuolen moninaisuus materiaaleissa?

Yhdistyvätkö värit ja symbolit tiettyyn sukupuoleen arjessanne? Minkä värisiä syntymäpäiväkortteja tehdään? Vaikuttaako potan tai henkarin väri siihen, kenelle se nimikoidaan?

Millaisia leluja teillä on? Esitetäänkö ihmishahmojen esimerkiksi nukkien sukupuolta aina stereotyyppisesti? Onko hahmojen ihonväri aina vaalea? Ovatko hahmot aina laihoja? Onko olemassa vammaisia leluja? Saako leikeissä yhdistellä leluja "eri laatikoista", esim. autot ja ponit?

Onko lapsilla ergonomian kannalta sopivan kokoiset pöydät ja tuolit?

Miten kaveri-, tunne- ja turvataitoja opetetaan lapsille?

POHDITTAVAKSI VARHAISKASVATTAJILLE

Jos käytätte kuvatukia, onko henkilöiden ihonväri aina sama? Entä hahmojen vaatteiden värit? Millaisia perheitä kuvissa näkyy?

Pääseekö osa lapsista vaikuttamaan varhaiskasvatuksen arkeen enemmän kuin toiset? Osallisuuden esteinä voi olla esim. luonteenpiirteet tai kielitaito.

Ovatko lapset päässeet vaikuttamaan materiaalihankintoihin, tiloihin tai muuhun arjen järjestelyyn?

Miten suomalaisuutta ilmaistaan ja rakennetaan puheessa, kuvissa ja teoissa? Kuka ja millainen on suomalainen?

Tuntevatko lapset olonsa turvalliseksi varhaiskasvatuksessa? Onko heillä mahdollisuus ilmaista mielipiteensä ja jakaa tunteensa, kokemuksensa ja tietonsa pelkäämättä seurauksia?

Havainnoi lapsia toimimassa: Miten leikkiin päädytään? Kuka tekee päätöksiä leikeissä? Millä tavoin voit aikuisena osallistua leikkiin niin, että mahdollistat sellaisten lasten päätöksen teon tai osallistumisen, jotka eivät usein pääse mukaan tai saa ääntään kuuluviin?

Kuka pääsee kehittämään omatoimisuuden taitoja ja muista huolehtimista? Ketä autat pyytämättä?

Miten vammaisuuteen, ihonväriin, sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät asenteet näkyvät toimipaikan henkilöstön toiminnassa? Tunnistatko lasten vuorovaikutuksessa eriarvoistavia piirteitä? Miten puutut niihin?

Onko yksikössänne koettu tai havaittu häirintää? Minkä syrjintäperusteen takia? Onko syrjintään syyllistyneet henkilöstö, lapset, huoltajat vai jotkut muut? Millaisissa tilanteissa häirintää on tapahtunut?

Onko teillä olemassa toimintamallia häirinnän käsittelyyn? Miten häirintä otetaan puheeksi? Miten puheeksi ottamista voisi helpottaa?

Otetaanko kaikkien lasten kertomukset häirinnästä yhtä vakavasti? Tietävätkö lapset, miten toimia tilanteissa, joissa todistavat tai kokevat häirintää?

LÄHDE: OPETUSHALLITUS

TASA-ARVON KEHITTÄMINEN VARHAISKASVATUKSESSA

Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kehitetään varhaiskasvatuksessa pala kerrallaan ja pitkäjänteisesti. Kehitystyössä voi käyttää apuna alla listattuja kysymyksiä.

1. Millaisia asenteisiin ja vuorovaikutukseen liittyviä kehittämiskohteita varhaiskasvatustyksiköissänne on?
2. Millaisia perheiden kohtaamiseen ja sidosryhmiin liittyviä kehittämistarpeita varhaiskasvatustyksikössänne on?
3. Missä perheiden ja sidosryhmien kohtaamiseen liittyvissä asioissa olette onnistuneet viimeisen vuoden aikana?
4. Mihin perheiden kohtaamiseen ja sidosryhmiin liittyviin tekoihin sitoudutte seuraavan vuoden aikana?
5. Millaisia tiloihin, ympäristöön ja välineisiin liittyviä kehittämiskohteita varhaiskasvatustyksikössänne on?
6. Millaisia johtamiseen liittyviä kehittämiskohteita varhaiskasvatustyksikössänne on?
7. Millaisia pedagogiseen toimintaan liittyviä kehittämiskohteita varhaiskasvatustyksikössänne on?

Voitte myös miettiä vastauksia näihin kysymyksiin:

- Onko teillä käytössä olevissa lomakkeissa huomioita sukupuolen moninaisuus?
- Onko äänenkäyttönne samanlainen kaikkien lasten kohdalla?
- Kannustatteko lapsia leikkimään myös niiden lasten kanssa, joiden kanssa he eivät tyypillisesti leiki?
- Onko teillä tarpeeksi tietoa moninaisista perheistä?
- Näytättekö lapsille oman esimerkin kautta, että sukupuoli ei vaikuta siihen, mitä kukakin voi tehdä?
- Oletteko pyytäneet lukuvinkkauksia kirjastolta tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyen?
- Koetteko, että pystytte edistämään vanhempien tietämystä sukupuolen moninaisuudesta?
- Onko teidän yhteisissä tiloissa esillä esim. julisteita tai tiedotteita tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmista?
- Keskusteletteko ryhmänne aikuisten kesken lasten tavoista jakautua ryhmiin?

LÄHDE: TASA-ARVOKOMPASSI (RAUHANKASVATUSINSTITUUTTI)

TASA-ARVON KEHITTÄMINEN VARHAISKASVATUKSESSA

Yksi tapa kerätä mielipiteitä varhaiskasvatusyksikössä toteutuvasta tasa-arvosta on jalkauttaa tiedonkeruu ryhmätasolle esim. oheisen lomakkeen avulla. Ryhmien tehtävä on kirjata ylös konkreettisia asioita, joihin huomiota kiinnittämällä tai niitä kehittämällä voisi parantaa tasa-arvoa ja yhdenmukaisuutta yksikössä (mukaan lukien koulutustarpeet). Ryhmän tulee myös ehdottaa toimenpiteitä, joilla heidän mielestään kyseistä asiaa voisi kehittää. Tasa-arvotyöryhmä kerää palautteet ryhmiltä kerran kuukaudessa ja kokoaa ne yhteen.

KEHITETTÄVÄÄ	TOIMENPIDE